ETÜÜDE SISERÄNNETE RUUMIKÜSIMUSIST.

Eesti linnade rändealadest, eriti Tartu rändkonnast.

Edg. Kant.

1. Sissejuhatavaid märkmeid. [1]

Rahvastiku staatilisemate põhijoonte — levingu, tiheduse, piiride ja modaliteetide — kõrval on antropogeograafias mõnevõrra käsitletud ka rahvastiku dünaamikat, migratsioone, infiltratsioone ja invasioone. Tugeva rõhuga tuleb see ilmsiks juba Friedrich Ratzel'i rajava tähendusega „Antropogeograafias" [30], mille ta 1882. aastal iseloomustavalt pühendas migratsiooniteooria loojale Moritz Wagner'ile. Mainimata üksikuurimusi ja arvukaid eriuurijaid inimgeograafia alal, kes käsitanud või vähemasti puudutanud rahvastiku mobiliteedi küsimusi, viidatagu sellele, et prantsuse inimgeograafia meistreid Jean Brunhes oma tuntud kapitaalteose programmilises lisandis [8, lk. lk. 921—927] esitas isegi rahvastikugeograafia *(géographie du peuplement)* erilise alajaotuse, mida võiks nimetada dünaamiliseks rahvastikugeograafiaks. Kõigest sellest hoolimata tuleb tunnistada, et nii antropogeograafias laiemas kui ka rahvastiku- ja sotsiaalgeograafias kitsamas mõttes on rahvastiku ja ühiskonna dünaamiline käsitlus jäänud staatilise ja läbilõikelise vaatluse tugevasse varju.

Mitmekordselt rohkem kui rahvastiku- ja sotsiaalgeograafias on rahvastiku dünaamikale ja sotsiaalsele mobiliteedile tähelepanu omistatud sotsioloogia ja statistika valdkonnas, kuigi ka siin horisontaalsete rännete ja vertikaalse mobiliteedi sotsioloogilis-ökonoomiline õpetus ei ole veel kaugeltki täiel määral viidud katuse alla. Mõnevõrra näib see olenevat ülisuurduvast apriorismist, millega on ette rutatud, selle asemel et koguda faktilist materjali, seda võrrelda ja generaliseerimise teel tulemusi saavutada. Eks sisalda väide, et sotsiaalteadus on liiga vara ellu-

---

1) Teksti keskel nurgelistesse sulgudesse paigutatud numbrid viitavad etüüdi lõpus toodud kirjandusele.

Tartu VI, lk. 238